

Vodní právo 7

Plánování v oblasti vod, ochrana před povodněmi a zvládání sucha a stavu nedostatku vody

Zdeněk Horáček

8. dubna 2021, FPR ZČU, online

Vodní právo 7

Plánování v oblasti vod (§ 23 vodního zákona)

- V ČR dlouholetá tradice plánování v oblasti vod
- Plánování v oblasti vod je soustavná koncepční činnost, kterou zajišťuje stát, a jeho účelem je vymezit a vzájemně harmonizovat veřejné zájmy
  - a) ochrany vod jako složky životního prostředí,
  - b) snížení nepříznivých účinků povodní a sucha a
  - c) udržitelného užívání vodních zdrojů, zejména pro účely zásob. pitnou vodou.
- V rámci plánování v oblasti vod se pořizují
  - Plány povodí (Rámcová směrnice o vodách 2000/60/ES → dobrý stav vod) a
  - Plány pro zvládání povodňových rizik (směrnice o zvl.pov.rizik 2007/60/ES)
- **Tyto plány jsou podkladem pro výkon veřejné správy, zejména pro územní plánování a vodoprávní řízení**

§ 2 odst. 10 a 11 vodního zákona:

- Povodí je území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí vodních toků a případně i jezer do moře v jediném vyústění, ústí nebo deltě vodního toku
- Dílčí povodí je území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí vodních toků a případně i jezer do určitého místa vodního toku (obvykle jezero nebo soutok řek)

Vodní právo 7

Plány povodí I) (§ 24 vodního zákona)

- Území České republiky náleží do třech mezinárodních oblastí povodí, a to do mezinárodní oblasti povodí Labe, mezinárodní oblasti povodí Odry a mezinárodní oblasti povodí Dunaje
- Plány povodí se zpracovávají ve třech úrovních pro mezinárodní oblasti povodí (dále jen „mezinárodní plány povodí“), části mezinárodních oblastí povodí na území České republiky (dále jen „národní plány povodí“) a dílčí povodí
- Národní plány povodí stanoví cíle:
  - a) pro ochranu a zlepšování stavu povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů,
  - b) ke snížení nepříznivých účinků povodní a sucha,
  - c) pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami a udržitelné užívání těchto vod pro zajištění vodohospodářských služeb a
  - d) pro zlepšování vodních poměrů a pro ochranu ekologické stability krajiny.

Dále obsahují souhrny programů opatření k dosažení uvedených cílů a stanoví strategii jejich financování

Vodní právo 7

Plány povodí II) (§ 24 vodního zákona)

- Plány dílčích povodí doplňují národní plány povodí
- Plány dílčích povodí stanoví návrhy programů opatření, které jsou nutné k dosažení cílů pro dané dílčí povodí na základě zjištěného stavu povrchových a podzemních vod, hodnocení povodňových rizik, potřeb užívání vodních zdrojů, a časový plán jejich uskutečnění
- Plány povodí a plány pro zvládání povodňových rizik složitý proces přijímání včetně projednávání s veřejností (§ 25 vodního zákona)
- Národní plány povodí pořizuje Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s příslušnými správci povodí a místně příslušnými krajskými úřady a národní plány povodí schvaluje vláda
- Národní plány povodí vydává Ministerstvo zemědělství jako opatření obecné povahy
- Plány dílčích povodí pořizují správci povodí podle své působnosti ve spolupráci s příslušnými krajskými úřady a ve spolupráci s ústředními vodoprávními úřady
- Plány dílčích povodí schvalují podle své územní působnosti kraje

Vodní právo 7

Plány pro zvládání povodňových rizik (§ 24 vodního zákona)

- Plány pro zvládání povodňových rizik pořizuje Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s příslušnými správci povodí a místně příslušnými krajskými úřady
- Plány pro zvládání povodňových rizik schvaluje vláda
- Plány povodí a plány pro zvládání povodňových rizik se přezkoumávají a aktualizují každých 6 let ode dne jejich schválení
- Plány pro zvládání povodňových rizik vydává Ministerstvo životního prostředí jako opatření obecné povahy
- Plány pro zvládání povodňových rizik jsou součástí plánování v oblasti vod a zohledňují důležitá hlediska, jako jsou náklady a přínosy, rozsah a průběh povodní, retenční schopnosti záplavových území, cíle ochrany vod podle § 23a odst. 1, hospodaření s půdou a s vodními zdroji, územní plánování, využití území, ochranu přírody, lodní dopravu a přístavní infrastrukturu (**§ 64a odst. 5 vodního zákona**)
- Plány pro zvládání povodňových rizik se zabývají všemi aspekty zvládání povodňových rizik, přičemž se soustřeďují na prevenci, ochranu, připravenost, včetně povodňových předpovědí a systémů včasného varování, a zohledňují charakteristiky konkrétního povodí nebo dílčího povodí

Vodní právo 7

Programy opatření plánů povodí (§ 26 vodního zákona)

- Programy opatření jsou hlavním nástrojem k dosažení cílů uvedených v plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik
- Opatření přijatá k dosažení cílů ochrany vod v programu opatření je nutno uskutečnit do 3 let od schválení plánů povodí
- Programy opatření k dosažení cílů ochrany vod musí obsahovat základní opatření, a tam, kde je to nutné, i doplňková opatření
- Vymezení obsahu základních a doplňkových opatření a postupy při zavádění opatření, včetně vytýčení přísnějších cílů ochrany vod a dodatečných opatření stanoveny vyhláškou Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí (č. 142/2005 Sb., o plánování v oblasti vod)

§ 12 odst. 3 písm. a) a d) vodního zákona:

Vodoprávní úřad povolení k nakládání s vodami změní nebo zruší, a to i v řízení podle odstavce 1 nebo 2, je-li to nezbytné

a) k dosažení cílů ochrany vod přijatých v plánu povodí (§ 24 a 26)

d) pro zásobování pitnou vodou podle plánu rozvoje vodovodů a kanalizací

Vodní právo 7

Povodně (§ 64 vodního zákona)

- Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí
  - Přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody
  - Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod.
  - Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (**přirozená povodeň**), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (**zvláštní povodeň**).
- Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí odvoláním třetího stupně povodňové aktivity, není-li v době odvolání třetího stupně povodňové aktivity vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity

Vodní právo 7

Záplavová území a aktivní zóny (§ 66 a 67 vodního zákona)

- Záplavová území jsou **administrativně určená** území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou
- Jejich rozsah je povinen stanovit na návrh správce VT vodoprávní úřad
- Vodoprávní úřad může uložit správci VT povinnost zpracovat a předložit takový návrh v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastí povodí
- V zastavěných územích, v zastavitelných plochách podle územně plánovací dokumentace, případně podle potřeby v dalších územích, vymezí vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku **aktivní zónu záplavového území**
  - **Zákazy a omezení v zápl. územích a aktivních zónách (§ 67 VZ)**
  - Souhlas VPÚ v záplavových územích [§ 17 odst. 1 písm. c) VZ]
  - Území určená k řízeným rozlivům povodní (§ 68 vodního zákona)
  - **NSS 1 As 190/2016 – 41:** Za správnost vymezení záplavového území a jeho aktivní zóny odpovídá vodoprávní úřad, který je stanovuje. Na tom nic nemění, že tak činí na návrh zpracovatele, jímž je správce vodního toku.
  - Při stanovení záplavového území a jeho aktivní zóny dochází k zásahu do vlastnického práva z objektivně existujících důvodů (poloha nemovitosti v území ohroženém rozlivem), nikoli z vůle správního orgánu [...].

Vodní právo 7

Povodňové orgány

- Povodňové orgány mimo povodeň a po dobu povodně
- Po dobu povodně jsou povodňovými orgány (§ 77 odst. 3 vodního zákona)
  - a) povodňové komise obcí a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí,
  - b) povodňové komise obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
  - c) povodňové komise krajů,
  - d) Ústřední povodňová komise.
- Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat operativní příkazy k zabezpečení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby
- Povinnosti ostatních účastníků ochrany před povodněmi

Vodní právo 7

Zvládání sucha a stavu nedostatku vody

- Vymezení pojmů sucho a nedostatek vody [§ 87a VZ]
  - **Suchem** se pro účely této hlavy rozumí hydrologické sucho jako výkyv hydrologického cyklu, který vzniká zejména v důsledku deficitu srážek a projevuje se poklesem průtoků ve vodních tocích a hladiny podzemních vod
  - **Stavem nedostatku vody** se pro účely této hlavy rozumí dočasný stav s možným dopadem na základní lidské potřeby, hosp.činnost a životní prostředí, kdy v důsledku sucha požadavky na užívání vod převyšují dostupné zdroje vod, a je nezbytné omezovat hospodaření s vodou a provádět další opatření
- Plán pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody (dále jen „**plán pro sucho**“) (§ 87b odst. 1)
- Komise pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody (dále jen „**komise pro sucho**“) [§ 87b odst. 2 písm. b)]
- Orgánem pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody (dále jen „**orgán pro sucho**“) (§ 87e odst. 1)

Vodní právo 7

Plán pro sucho (§ 87b)

- Plán pro sucho se pořizuje pro území ČR a pro území kraje a je podkladem pro
  - a) Rozhodnutí nebo opatření obecné povahy, která vydává vodoprávní úřad podle § 6 odst. 4, § 59 odst. 4 nebo § 109 odst. 1 při zvládnání sucha,
  - b) Vyhodnocování nutnosti svolat komisi pro sucho,
  - c) Rozhodování komise pro sucho o opatřeních při stavu nedostatku vody.
- Plán pro sucho zahrnuje a) základní část, b) operativní část, c) grafickou část.
- Stanovení jednotlivých opatření při vyhlášeném stavu nedostatku vody v plánu pro sucho musí odpovídat významu způsobu užití vody:
  - a) Zajištění funkčnosti kritické infrastruktury podle předpisů upravujících krizové řízení a dalších provozů poskytujících nezbytné služby,
  - b) Zásobování obyvatelstva pitnou vodou,**
  - c) *Živočišná výroba, chov ryb a vodních živočichů, jako zemědělská výroba, a ekologická funkce vody,*
  - d) *Hospodářské využití nespádající pod písmena a) až c) a jiné využití s vazbou na místní zaměstnanost,*
  - e) *Ostatní využití [možnost odchylky od pořadí c) až e)].*

Vodní právo 7

Opatření při nedostatku vody I) – standardní stav

- § 109 vodního zákona: Vyžaduje-li to veřejný zájem, zejména je-li přechodný nedostatek vody nebo je-li ohroženo zásobování obyvatelstva vodou nebo došlo-li [...], může vodoprávní úřad rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy bez náhrady upravit na dobu nezbytně nutnou povolená nakládání s vodami, popřípadě tato nakládání omezit nebo i zakázat. Tato opatření provede po projednání s dotčenými subjekty, pokud to mimořádnost situace nevyklučuje
- § 15 odst. 4 až 6 zákona o vodovodech a kanalizacích: Vyžaduje-li to veřejný zájem, především je-li přechodný nedostatek pitné vody, který nelze z důvodu technických kapacit nebo nedostatečných zdrojů vody nahradit, může vodoprávní úřad po projednání s obcí, vlastníkem a provozovatelem vodovodu vydat opatření obecné povahy o dočasném omezení užívání pitné vody z vodovodu pro veřejnou potřebu na dobu nejdéle 3 měsíců
  - § 15 odst. 7 zákona o vodovodech a kanalizacích návaznost na stav nedostatku vody (3 měsíční s možností prodloužení)
- Koncepční omezení odběrů z vodovodu vyhláškou (?)

Vodní právo 7

Opatření při nedostatku vody II) – stav nedostatku vody

- Krajská nebo ústřední komise pro sucho při stavu nedostatku vody vydává na dobu nezbytně nutnou opatření v souladu s plánem pro sucho podle povahy věci rozhodnutím nebo OOP, ve kterých (§ 87k odst. 1 vodního zákona)
  - a) obecné nakládání s vodami bez náhrady upraví, omezí nebo zakáže,
  - b) povolená nakládání s vodami bez náhrady upraví, omezí nebo zakáže,
  - c) omezí užívání pitné vody z vodovodu pro veřejnou potřebu,
  - d) uloží vlastníkovu vodního díla mimořádnou manipulaci na vodním díle nad rámec schváleného manipulačního řádu,
  - e) nařídí vlastníkovu technického zařízení, které slouží pro odběr ze záložního zdroje vody, jeho zprovoznění, pokud je to technicky možné tak, aby bylo možné tento záložní zdroj vody využít,
  - f) upraví MZP nebo minimální hladinu podzemních vod stanovené v povolení k nakládání s vodami, nebo stanoví MZP nebo minimální hladinu podz. vod,
  - g) nařídí vlastníkovu potřebného vodohospodářského zařízení jeho zprovoznění a poskytnutí k řešení stavu nedostatku vody, pokud je to technicky možné,
  - h) nařídí mimořádné sledování množství a jakosti vod.

Děkuji za pozornost